

Arbeidstilsynet

VÅR DATO
10.11.2009

DERES DATO
26.6.2009

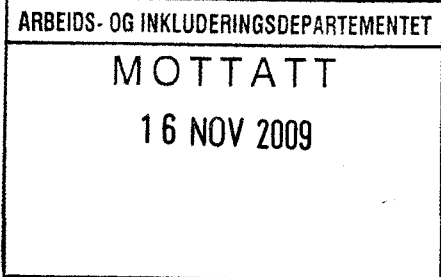
VÅR SAKSBEHANDLER
Janne Brenne tlf 970 41 092
Turid Brattset

VÅR REFERANSE
2009/12551 95231/2009

DERES REFERANSE
200903451-/OLI

1

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

HØRING - FORSLAG OM UTVIDELSE AV ORDNINGEN MED REGIONALE VERNEOMBUD TIL RENHOLDSBRANSJEN OG HOTELL- OG RESTAURANTBRANSJEN

1. Innledning

Arbeidstilsynet støtter departementets forslag om å utvide ordningen med regionale verneombud til renholdsbransjen og hotell- og restaurantbransjen. Arbeidstakermedvirkning og samarbeid om HMS-spørsmål på arbeidsplassen er en av grunnpilarene i arbeidsmiljølovgivningen for å skape trygge og sikre arbeidsforhold. Verneombudene og vernetjenesten forøvrig er viktige aktører i dette arbeidet. Arbeidstilsynet er opptatt av å synliggjøre og styrke verneombudenes rolle og posisjon på arbeidsplassen, og under våre tilsyn blir det i all hovedsak alltid stilt spørsmål om virksomhetens vernetjeneste.

Arbeidstilsynets erfaringer fra bygge- og anleggsbransjen viser at de regionale verneombud fyller en viktig rolle i det forebyggende HMS-arbeidet på bygge- og anleggsplasser der virksomheten mangler egen vernetjeneste. Svært mange av de små og mellomstore virksomhetene har stort behov for informasjon og bistand i arbeidet med å skape trygge og sikre arbeidsvilkår, og en stor del av de regionale verneombuds oppgaver består i å gi informasjon og veiledning om regelverket, og gi tips til hvordan virksomheten kan løse de utfordringer den står overfor. De regionale verneombudene har spesialkompetanse på sitt område, kjenner regelverket og verneombudsrollen godt, og vil derfor være spesielt skikket til å bistå både arbeidsgiver og lokale verneombud på en god måte.

Gjennom samarbeid med de regionale verneombud i byggebransjen får Arbeidstilsynet i dag informasjon om virksomheter og arbeidsplasser hvor det mistenkes sosial dumping eller hvor det avdekkes andre brudd på arbeidsmiljøloven. Tips fra de regionale verneombud ligger bak mange av etatens tilsyn i bygge- og anleggsbransjen. Vi forventer at regionale verneombud i andre bransjer vil samarbeide med Arbeidstilsynet på tilsvarende måte.

Innføring av regionale verneombud i nye bransjer på bakgrunn av de særlige forhold og utfordringer i disse bransjene, som lav organisasjonsgrad, arbeidstakere med løs tilknytning til arbeidsplassen og mangel på arbeidskontrakter mv. fordrer andre utfordringer enn i bygg- og anleggsbransjen. Det er ulike risikofaktorer innen helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid for henholdsvis bygg, anlegg, renhold og hotell- og restaurantbransjen. Som det fremgår av ECON-rapporten, kan det med fordel tydeliggjøres hva som skal være oppgavene til de regionale verneombudene. Dette bør antageligvis sondres noe ut fra de ulike risikofaktorene som preger de ulike bransjene.

2. Kommentarer knyttet til departementets forslag og problemstillinger i høringsnotatet

Nedenfor følger Arbeidstilsynets kommentarer til de enkelte bestemmelser. Er det ikke knyttet kommentarer til bestemmelsene, støtter Arbeidstilsynet departementets forslag.

POSTADRESSE
Statens Hus
7468 Trondheim
Norge

E-POST
direktoratet@arbeidstilsynet.no
INTERNETT
www.arbeidstilsynet.no

TELEFON
73 19 97 00
TELEFAKS
73 19 97 01

ORGANISASJONSNR
974761211

Til § 2 Virkeområdet

Arbeidstilsynet er enig i at utgangspunktet for en avgrensning av forskriftens virkeområde bør være SSBs standard for næringsgruppering. Når det gjelder hotell- og restaurantbransjen anses denne avgrensningen for uproblematisk. Når det gjelder renholdsbransjen bør det etter Arbeidstilsynets mening foretas en vurdering av om alle typer renholdsvirksomheter skal omfattes av ordningen. Det bør vurderes om renholdere som ansettes for å foreta renhold i private hjem, og hvor ansettelsesforholdet er inngått med eieren av boligen, skal unntas. Dette må vurderes ut fra det regionale verneombuds mulighet til å kunne oppsøke renholderen på arbeidsplassen.

Til § 6 Regionale verneombuds myndighet og oppgaver.

Arbeidstilsynet støtter forslaget om at de regionale verneombudenes primære oppgave fortsatt skal være å fungere som vernombud og medvirke til at vernetjeneste opprettes. Ansvar for kontroll av allmenngjøringsforskriften (og ID-kortforskriften) bør fortsatt tilligge Arbeidstilsynet. Som vist til i høringsnotatet er samarbeidet mellom de regionale verneombud i bygg- og anleggsbransjen og Arbeidstilsynet blitt utviklet og forbedret de senere år, og den informasjon om virksomhetene som de regionale verneombudene gir til Arbeidstilsynet er svært nyttig i forbindelse med vår tilsynsvirksomhet. Det har tidvis fremkommet innsigelser mot at verneombudene gir opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår ut over det som er fastsatt i gjeldende forskrift til Arbeidstilsynet, og av denne grunn bør det etter vår vurdering forskriftfestes om verneombudene skal ha slik adgang og dermed mulighet til å viderebringe slik informasjon til tilsynet.

Arbeidstilsynet støtter forslaget om at de regionale verneombudene skal ha myndighet til å fungere som verneombud på arbeidsplasser hvor det allerede er valgt verneombud, dersom det er nødvendig for å bidra til at helse-, miljø- og sikkerhetsforholdene på arbeidsplassen er i samsvar med arbeidsmiljøloven. Det åpnes her for en forholdsvis vid adgang for de regionale verneombud til å gripe inn, og det synes som forslaget legger opp til at det er det regionale verneombudet som skal foreta vurderingen av kravet til nødvendighet. Arbeidstilsynet er av den oppfatning at en slik utvidelse av myndighet for de regionale verneombud i forhold til dagens regler, krever at det fastsettes klare kriterier for når en slik inngripen er nødvendig. Det må som et minimum forskriftfestes hvordan ”nødvendig” skal oppfattes. På arbeidsplasser hvor det er valgt verneombud, men verneombudsordningen ikke fungerer tilfredsstillende i forhold til oppgaver pålagt gjennom arbeidsmiljøloven og forskrifter til loven, bør det regionale verneombudet gjøre verneombudet og arbeidsgiver oppmerksom på dette, og om nødvendig bidra til at verneombudet utfører sine lovpålagte oppgaver. At regionale verneombud kan bistå i slike tilfeller kan imidlertid virke preventivt overfor arbeidsgivere som ikke legger til rette for at lokale verneombud skal kunne utføre sine oppgaver på forsvarlig måte. Det foreslås videre at regelen ikke skal gjelde arbeidsplasser som har arbeidsmiljøutvalg. Etter Arbeidstilsynets vurdering bør det ikke gjøres unntak for disse arbeidsplassene. Det avgjørende bør være om hvorvidt verneombudet fungerer etter hensikten og følger opp helse, miljø- og sikkerhetsforholdene på arbeidsplassen.

Til § 7 Rett til opplysninger

Det er i denne sammenheng viktig å påpeke at regionale verneombud i renholdsbransjen for å kunne gjøre en formålstjenelig jobb, må kunne få tilgang til oppdragslister fra arbeidsgiver, slik at det er mulig å vite hvor oppdrag utføres. Uten dette, og muligheten til å få tilgang til oppdragsstedet vil det være vanskelig for regionale verneombud å nå målgruppen for vernombudsordningen.

Til § 9 Avgift

Arbeidstilsynet støtter forslaget om at finansieringsordningen tar utgangspunkt i den eksisterende ordningen for bygg- og anlegg. Det bør imidlertid vurderes om det kan finnes en enklere måte å

beregne avgiften på. Erfaringer fra bygg- og anleggsbransjen viser at mange virksomheter har problemer med å regne ut egen avgift. Et fast beløp pr arbeidstaker eller en sats basert på intervaller med antall ansatte (ingen ansatte, 1-10 ansatte osv.) vil trolig gjøre det enklere både for bedriftene og for administrering av ordningen. En prosentsats av lønnsutgiftene innebærer at arbeidsgivere med de dårligste lønnsbetingelsene, også betaler minst til fondet.

Til § 11 Fondsstyret

Arbeidstilsynet opplever at slik dette styret fungerer i dag, har det blitt utviklet samarbeidsrutiner og fellestiltak, som har ført til en positiv utvikling for HMS-arbeidet i bransjen. Det er derfor etter vår vurdering viktig at man velger en modell for organiseringen som ivaretar dette. Arbeidstilsynet mener at tre separate styrer best ivaretar hensynene ovenfor.

Til § 12 Fondsstyrets oppgaver:

Av informasjonshensyn bør det i kommentarer til forskriften vises til stiftelseslovens bestemmelser om saksbehandling i styret for stiftelser (stiftelsesloven §§ 31-33). Skal det være strengere regler for saksbehandling eller avstemming i styret, bør dette fremgå av forskriften.

Til § 14 Arbeidsutvalgenes oppgaver

Arbeidstilsynet slutter seg til at dersom man velger en modell med felles styre og separate arbeidsutvalg, vil oppgavene som nevnt i høringsnotatet mest hensiktsmessig behandles i utvalgene. Det bør imidlertid etter vår vurdering fremgå av forskriften at det er styret som skal sette de ytre rammer for arbeidsutvalgenes beslutninger. Det kan tenkes tilfeller hvor det utvikles ulik praksis på områder hvor dette ikke er hensiktsmessig. Eksempler kan være vurderingen av andre kvalifikasjonskrav i henhold til forslaget § 5 annet ledd, og utarbeidelse av retningslinjer for de regionale verneombuds virksomhet. Vi ser helt klart fordelene ved at det foretas tilpasninger i forhold til utfordringen i de enkelte bransjer, men vi ser også faren for at det kan utvikles praksis som gjør at ordningen som helhet blir fragmentert og uoversiktlig. Bygg- og anleggsbransjen og renholdsbransjen har flere felles besøksobjekter, og samarbeid og felles metodikk overfor disse bør f. eks være en selvfølge. Tilsvarende vil det være uheldig om noen bransjer åpner for at fagforeningslogo kan pryde verneombudenes arbeidsutstyr, mens andre velger en helt nøytral utrustning.

Vi foreslår at det tas inn bestemmelser i forskriften som sikrer at styret har en viss kontroll med det som foregår i arbeidsutvalgene, f. eks ved at styret fastsetter felles ytre rammer for arbeidsutvalgenes beslutninger på de forskjellige oppgavene som nevnt i § 14, der dette er nødvendig.

Arbeidstilsynet støtter forslaget om at samarbeidet mellom de regionale vernerombudene og Arbeidstilsynet formaliseres gjennom f. eks samarbeidsavtaler. Dette bør fremgå av forskriften.

Til § 17 Arbeidstilsynet

Det bør fremgå av forskriften at det er på styrenivå det skal fattes beslutninger vedrørende sekretariatets arbeidsoppgaver i tilknytning til administrering av ordningen, herunder rammer for hva arbeidsutvalgene kan kreve av sekretariatet.

Det er vanskelig å forutsi størrelsen på et felles sekretariat. Størrelsen på dagens sekretariat dekker behovet for administrering av dagens ordning, men særlig i forbindelse med utsending av fakturaer og oppfølging av disse benyttes en del overtidsarbeid. Videre må det påregnes behov for ekstra ressurser i en oppstartperiode, da det erfaringsvis alltid dukker opp uforutsette utfordringer ved innføring av nye ordninger. Det antas også at de nye bransjene ved oppstarten vil ha behov for hjelp og veiledning ut over det som følger av en normal daglig drift. Arbeidsoppgaver tillagt

administrasjonen fra arbeidsutvalgene (eventuelt styrene) vil kunne generere betydelig arbeid og derav ressursbehov.

Med hilsen
Direktoratet for arbeidstilsynet

Gry Singsaas
fung. avdelingsdirektør, Lov og regelverk
(sign.)

Janne Brenne
rådgiver, Lov og regelverk
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Arbeidstilsynet og har derfor ingen signatur.